

Antropologia dels pobles d'Espanya

2015/2016

Codi: 101243

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500256 Antropologia social i cultural	OB	3	1

Professor de contacte

Nom: Maria Montserrat Clua Fainé

Correu electrònic: Montserrat.Clua@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

Aquesta assignatura no té prerequisits.

Objectius

Assignatura de 3er de grau que continua el procés de formació bàsica pels estudis d'antropologia.

L'objectiu general del curs és proporcionar a l'alumnat un coneixement panoràmic dels autors, obres i temes més rellevants en l'estudi etnològic de l'àrea de l'Estat Espanyol com a escenari i objecte etnogràfic. Així mateix es pretén desenvolupar una mirada crítica cap a les diferents maneres com s'ha fet antropologia a Espanya i sobre Espanya, les seves relacions i la seva problemàtica.

L'assignatura està pensada per proporcionar els instruments i les competències necessàries per a la formació dels estudiants com a futurs professionals de l'antropologia, especialment en la seva aplicació en l'àmbit laboral i de recerca espanyol.

Competències

- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar el corpus etnogràfic i teòric de la disciplina amb capacitat d'anàlisi crítica i de síntesi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les complementarietats i les incongruències de diferents informes etnogràfics de la mateixa zona.
2. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la gènesi d'aquesta per evitar les projeccions etnocèntriques.

3. Aplicar els conceptes antropològics a la comprensió de relacions interculturals en contextos etnogràfics regionals.
4. Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals.
5. Avaluar críticament els materials etnogràfics com a proposta de models teòrics.
6. Avaluar críticament els models teòrics explícits i implícits als materials etnogràfics.
7. Avaluar els aspectes positius i negatius de la dialèctica entre etnografies específiques i comparacions d'abast transcultural.
8. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
9. Identificar la variabilitat sociocultural a través de textos etnogràfics i fonts audiovisuals.
10. Identificar la variabilitat sociocultural en contextos etnogràfics específics.
11. Identificar la variabilitat transcultural dels sistemes econòmics, de parentiu, polítics, simbòlics i cognitius, educatius i de gènere, i la teoria antropològica que hi fa referència.
12. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
13. Integrar de manera holística els desenvolupaments dels camps clàssics de l'antropologia.
14. Interpretar la diversitat cultural a través de l'etnografia.
15. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.

Continguts

Bloc 1. Introducció

- 1.1. Antropologia dels Pobles d'Espanya: el debat al voltant de l'objecte d'estudi
- 1.2. Espanya vista per nosaltres/els altres: ¿antropologia *at home*?
- 1.3. Breu història de l'antropologia espanyola
- 1.4. L'antropologia espanyola avui: nous temes, nous reptes professionals

Bloc 2. Temes fonamentals de l'Antropologia dels Pobles d'Espanya

- 2.1. Del folklore a l'estudi del patrimoni immaterial
- 2.2. Creences, religió i rituals
- 2.3. Matrimoni, família i formes de parentiu
- 2.4. Ecologia, tecnologia i formes de producció
- 2.5. Política, identitat(s) i etnicitat
- 2.6. Minories, marginació i racisme

Metodologia

Sobre la metodologia:

El protagonista en el procés d'ensenyament-aprenentatge és l'estudiant i sota aquesta premissa s'ha planificat una metodologia implicada, mitjançant el treball continuat a través de:

Classes teòriques i pràctiques dirigides pel professorat: classes magistrals i pràctiques amb suport TIC, visionat i discussió de documentals etnogràfics i films.

Seminars de discussió de textos o material audiovisual: sessions de debat i participació individual o en grup, dins i fora de l'aula, sobre les lectures o material audiovisual.

Sortides: sortides programades a museus o exposicions vinculades amb el contingut de l'assignatura.

Elaboració i presentació de treballs: cerca de documentació; lectura i comprensió de textos; elaboració, redacció i presentació de treballs; definició de paraules clau; estratègies de recerca i bases de dades bibliogràfiques; elaboració de pòsters, recensions, assajos crítics individuals o en grup; treball per projectes; presentació pública de treballs.

Estudi i treball personal: lectura comprensiva de textos de lectura obligatòria, recerca d'informació, ampliació del temari, realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums dels materials treballats a classe, les lectures i el treball de recerca autònom.

Tutories: Atenció personalitzada a l'estudiant al despatx o a l'aula, individuals o en grup.

Sobre la comunicació:

La comunicació es realitzarà a través del Campus Virtual. El correu electrònic no serveix per fer tutories virtuals a distància, sinó únicament per demanar hora si no es pot assistir al despatx en l'horari de tutories indicat per la professora.

Sobre les tutories:

- Les tutories es realitzaran en el despatx de la professora (B9-209, Departament d'antropologia) en l'horari d'atenció que la professora proporcionarà el primer dia de classe.

Es suggereix realitzar com a mínim una tutoria individual durant el primer mes per dissenyar els treballs individuals i en grup

Sobre els treballs escrits:

Tots els treballs escrits han lliurar-se:

- A través del Campus Virtual
- Identificats amb NIU
- En format Word
- Paginats
- Indicant el nombre de paraules
- En català, castellà o anglès
- Sense errors, ortogràfics i/o gramaticals
- Amb cites, notes, referències i bibliografia en format AAA
http://www.aaanet.org/publications/style_guide.pdf, punt III, pp. 7-9.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques i pràctiques	38	1,52	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 15
Seminars de discussió de textos o material audiovisual	12	0,48	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Tipus: Supervisades			
Sortides programades de complement formatiu	4	0,16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 13, 14, 15
Tutories individuals i en grup	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Tipus: Autònomes			
Elaboració de treballs	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

Estudi i treball personal	40	1,6	1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Lectures	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

Avaluació

Criteris d'avaluació

L'**avaluació** de la assignatura s'entén com un **procés continu** que s'estén durant tot el període lectiu i es desenvolupa en diferents activitats programades.

L'absència o lliurament fora de termini o fora del Campus Virtual sense justificació degudament acreditada de **les activitats** d'avaluació obtindrà una nota final de l'assignatura de **No avaluable**.

"La **qualificació de "No avaluable"** en l'acta final d'avaluació implica **exhaurir els drets inherents a la matrícula** de l'assignatura o el mòdul" (Article 3.5 nova normativa de règim de permanència) encara que el "No avaluable" **no comptarà a l'expedient acadèmic**.

Per considerar **superada l'assignatura** es necessitarà obtenir **una nota mínima de 5,0** com nota mitjana resultant de les notes obtingudes en cada una de les activitats, considerant el percentatge de cadascuna d'ella en la nota final.

Una vegada **superada l'assignatura**, aquesta **no podrà ser objecte d'una nova avaluació** (no es podrà fer la prova de reavaluació per pujar nota d'un curs aprovat).

Qui "realitzi qualsevol **irregularitat** que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, **es qualificarà amb 0** aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0".

La **copia o plagi** de material, tant en el cas de treballs com en el cas dels exàmens, constitueixen un **delicte** que serà sancionat amb un **zero** a l'activitat, **pèrdua del dret a reavaluar-la** i es **suspèn timerà tota l'assignatura**. Recordem que es considera "**còpia**" un treball que reproduïx tot o gran part del treball d'un/a altre/a company/a. "**Plagi**" és el fet de presentar tot o part d'un text d'un autor com a propi, sense citar les fonts, siguin en paper o en format digital. Veure documentació de la UAB sobre "plagi" a: http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html.

Sobre la reavaluació

- La reavaluació és una opció per a recuperar l'assignatura aquells estudiants que hagin fet l'avaluació contínua amb normalitat i que en la seva nota final de l'assignatura **no assoleixin la nota mínima de 5** per aprovar.

- Podran **reavaluar** aquells estudiants que hagin realitzat i lliurat dins el termini establert per Campus Virtual **totes** les activitats d'avaluació i hagin obtingut una nota final -mitjana de les notes de totes les activitats d'avaluació- **superior a 3,5 (tres i mig) i inferior a 5 (cinc)**.

- La reavaluació constarà d'una única prova i es realitzarà **en el dia, hora i lloc establerts per la Facultat**

- La **nota màxima** a obtenir en la reavaluació serà de fins **6 (sis) punts**

- La **nota** obtinguda en la **reavaluació** constituirà la **nota final** de la assignatura

Activitats d'avaluació:

L'avaluació serà contínua i progressiva, a partir de la realització de **3 exercicis avaluatius** diferents:

1. Un treball en grup (3-4 persones): "Mapejant l'antropologia espanyola", amb un valor del **40% de la nota final** repartida en tres parts:

1.a. Anàlisi de l'estat de l'antropologia en una comunitat autònoma d'Espanya (10%)

2.a. Elecció d'una etnografia de la regió triada i realització d'una ressenya (15%) i un póster (15%) que serà exhibit en una mostra pública a final de curs

És recomanable realitzar com a mínim una tutoria en grup amb la professora per assegurar-se de que el llibre escollit és una etnografia vàlida per a fer el treball. En el Campus Virtual hi haurà les pautes, recomanacions i rúbrica d'avaluació per a la realització del treball.

2. Un treball individual de recerca antropològica sobre un tema vinculat amb el territori espanyol, amb un valor del **30% de la nota final**.

És recomanable realitzar com a mínim una tutoria en grup amb la professora per assegurar una bona elecció del tema i realització correcta del treball. En el Campus Virtual hi haurà les pautes de realització del treball i la rúbrica d'avaluació.

3. Realització d'una prova escrita, basat en el contingut treballat a classe a través del temari, les lectures i les activitats realitzades, amb un valor del **30% de la nota final**.

Aquells que hagin superat l'assignatura, podran pujar fins a **1 (un) punt** la seva nota a través de:

- La comptabilització de la seva participació en un **80%** de les activitats formatives realitzades a l'aula (exercicis, visionats, debats realitzats dins l'aula o a través del Campus Virtual al final de cadascun dels temes) i l'assistència a les visites o sortides programades (**fins a 1 (un) punt**)
- **o**
- Realització d'un treball voluntari a través de la lectura i anàlisi etnogràfica d'una obra literària a determinar amb la professora i a lliurar el dia de la reavaluació (un cop confirmat que s'ha superat l'assignatura) (**fins a 1 (un) punt**)

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Lliurament de treballs	20-40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Presentacions de treballs i discussió en grup	10-30%	14	0,56	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Proves escrites	40-60%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

Bibliografia

AGUILAR, E., FEIXA, C. & MELIS, A.: "Tradiciones y escenarios actuales de la Antropología en España", *Sociedad Española de Antropología*, Zaragoza, 1996.

AGUIRRE, A.: *La Antropología Cultural en España*, Barcelona: P.P.U, 1986.

ANTA, J.L.: "Crítica de la institucionalización académica en España", I Congreso de Historia de la Antropología Española, *Anthropologica*, vol.II, nº7-12, 1993:197-203.

ANTA, J.L.: "En el filo de la modernidad. Algunas casualidades y coincidencias en las recientes antropologías españolas", *Ankulegi*, revista de antropología social, Donosti, nº2, 1998:117-124.

ANTA, J.L.: *Segmenta antropológica. Un debate crítico con la antropología social española*, Granada: Universidad de Granada, 2007.

BESTARD, J. (ed): *Después de Malinowski*, Actas del Congreso de Tenerife, 1994.

CÁTEDRA, M.: *Los españoles vistos por los antropólogos*, Gijón: Júcar, 1995.

CALVO, L.: *Historia de la Antropología en Cataluña*, Madrid: CSIC, 1997.

CARO BAROJA, J.: *Los Pueblos de España*, V.I i II, Madrid: Alianza, 2003

DÍAZ VIANA, L., FERNÁNDEZ ÁLVAREZ, O. & TOMÉ MARTIN, P.(coords.): *Lugares, Tiempos, Memorias. La Antropología Ibérica en el siglo XXI*, León: Universidad de León, 2011.

ESTEVA FABREGAT, C.: *Formas expresivas en antropología*, México: UNAM-Instituto de investigaciones antropológicas- El colegio de Jalisco, 2010.

ESCANDELL, N. & TERRADAS, I. (compl.): *Història i antropologia en la memòria d'Àngel Palerm*, Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984.

FERNANDEZ DE ROTA Y MONTER, J.A. (dir.): *Las Diferentes Caras de España. Perspectivas de antropólogos extranjeros y españoles*, La Coruña: Universidade da Coruña, 1996.

FERNANDEZ MONTES, Matilde (coord.): *Etnología de las comunidades autónomas*, Aranjuez: Doce Calles - CSIC, 1996.

GONZÁLEZ, A.& MOLINA, JL.: *Abriendo surcos en la tierra*, Bellaterra: Publicacions de la UAB, 2003.

LACOMBA, J.A: La mirada ajena: Andalucía vista por "otros", *Estudios Regionales*, 34. Pp. 163-177, 1992.

LISÓN, C.: *Ensayos sobre Antropología Social*, Madrid: Ayuso, 1973.

LISÓN, C.: "Sobre antropología y antropólogos españoles", *Anales de la Fundación Joaquín Costa*, nº 10, 1993:237-250.

LLOBERA, JR.: *La identidad de la antropología*, Barcelona: Anagrama, 1999 (1990).

MONCÓ REBOLLO, Beatriz: "Culturas en España", en Kottak, *Una exploración de la diversidad humana con temas de la cultura hispana*, McGrall-Hill, 2000 (6ª edició).

NAROTZKY, Susana: *La antropología de los pueblos de España: historia, cultura y lugar*, Barcelona: Icaria-ICA, 2001.

ORTIZ, C. & SÁNCHEZ, L.A. (ed.): *Diccionario Histórico de la Antropología Española*, Madrid: CSIC, 1994.

PITT-RIVERS, J.: "Los estereotipos y la realidad acerca de los españoles", en Cátedra, M. (ed.) (1991) *Los Españoles vistos por los antropólogos. Serie Antropología. Júcar Universidad*. Pp. 31-43.

PONS et alt.: *Perspectivas de la Antropología Española*, Madrid: Akal, 1978.

PRAT, J. (coord.): "Investigadores e investigados: Literatura antropológica en España desde 1954", edición especial de l'Arxiu d'Etnografia de Catalunya, ITA: Tarragona, 1999.

PRAT, J. & MARTÍNEZ, A.: *Ensayos de Antropología Cultural. Homenaje a Claudi Esteva Fabregat*, Barcelona: Ariel, 1996.

PRAT et alt.: *Antropología de los pueblos de España*, Madrid: Taurus, 1991.

RONZÓN, E. *Antropología y antropologías. Ideas para una historia crítica de la antropología española*. Oviedo: Pentalfa Ediciones, 1991.

SANMARTIN, R. (coord.): *Antropología sin fronteras. Ensayos en honor a Carmelo Lisón*, Madrid: CIS, 1994.

VVAA: *Spanish Cultural Studies*, Oxford University Press, 1995.